

Lo Somaten

DIARI REGIONALISTA Y D'AVISOS Y NOTICIAS

Any XII

Reus Dimars 26 de Octubre de 1897

Núm. 3.402

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. Ptas. 3.50
En provincias trimestre. 10.00
Extranger y Ultramar. 12.00
Anuncis, a preus convencionals.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals
librerías d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografía Mallofré, carrer Junquera, 6.
No s' retornen los originals encara que no s' publicuin.

Farmacia Serra

Arrabal Santa Anna, número 80, prop à la plassa de Catalunya

La que paga més contribució de la provincia
FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT

Arrabal Santa Anna, número 80, prop à la plassa de Catalunya

MALALTS DELS ULLS

Lo **DOCTOR BIADA**, oculista del Hospital del S. C. de Barcelona, ex-
quefe de clinica y ab titol de las universitats de Berlin y Wurzburg, ex-ajudant
dels Drs. Wecker y Landolt de París.

Reb en CONSULTA a Reus, tots los diumenges y dilluns de 9 à 12 y de 4 à 5.

Arrabal alt de Jesús, 38, sobre 'l Correu.

Los demás dias à Barcelona, Claris, 44, cantonada à la Gran Via, de 11 à una
y de 4 à 5.

PERA 'L DIA DELS MORTS

Riquíssim y variat assortit de coronas, flors artifi-
cials, rams, pensaments y demás adornos propis per
nitxos, panteons y sepulturas y arreglo dels demás ob-
jectes que s' troban deteriorats.

Ultima novetat y gust exquisit, a preus limitadís-
sims.

Se trobarà en lo domicili de las germanas

RIPOLL

Reus.—Carrer de S. Joan, 18, segon.—Reus.

Vinyas Americanas

Marcial Ombrás (Propietari)

Avinguda del ferro-carril, Figueras, (Girona)

Barbats y estacas en venta, per millions.—Preus
reduhits y autenticitat garantizada.—Cinch millions d'
estacas, y un milió de barbats.

GAS REUSENSE

Aquesta Societat instala canyerías y aparatos d'
iluminació y calefacció à qui ho solliciti, sens cap gas-
to per part del sollicitant, mediant lo pago del gas à
30 céntims de pesseta lo metre cúbich, y ab tal que 'l
consum anyal arribi à una canitat determinada.

Perà més informes y detalls, dirigirse à la fàbrica.

SECCIÓ DOCTRINAL

La Cerdanya

Los que ne han estat may à Cerdanya no s' poden
pas fer càrrech de lo que es aquella terra, per més des-
cripcions que 's ne fassin, y fins molts dels que hi pu-
jém cada any pera estiuhjarhi no s' doném pas com-
pte de lo que es aquella plana, à 1200 metres demunt lo
nivell del mar, de 30 k. de llargada per mes de 10 k.
d'ample. Molts han sentit parlar y altres han estat à
Interlaken, à Chamounix, à Luchon y demás punts vi-
sitats y alabats per la gent de bossa llarga, mes dei-
xent apart la moda, las comoditats y las mils distrac-
cions y plasers que s' ofereixen al turista en aquells
y altres llocs del extranger, pochos punts poden rivali-
sar ab la hermosa terra ceretana, ja per sas bellessas
naturals, japsas condicions de clima, ayguas y demás
condicions higiénicas. Dues branques dels Pirineus en-
rotllan la Cerdanya. Los maïssos de Carlit, del Paig-

mal de Campcardós, y de la serra de Cadí son sas priu-
cipals fitas. Lo Segre, lo Raur, y 'l Querol son los rius
que escampàn per tot arreu la fertilitat y la vida, vegis
sinó 'l aspecte pintoresch de la vall de Querol que avuy
reproduhim.

Segons la ciencia y la observació fou aquella plana
en antiqússims temps un grandió llach avuy assecat.
Monsieur Leymerie, en son estudi geològich d'aquesta
comarca, publicat en lo follet de la Societat Geològica
de Fransa, l' any 1868 à 69, diu, que res es mes ben
fundat que aquesta suposició, que casi ve à esser una
realitat quan se considera d'a plana baix lo punt de
vista geognòstich, y que s' distingeixen perfectament las
dos formacions, l' una lacustre y la altre diluviana,
fent notar ademés, pera determinar la etat del deposit
lacustre, la gran analogia del mateix ab lo que consti-
tueix lo fons de la plana del Roselló. Lo curiós lector
que vulgui fer estudis mes profons sobre la comarca,
pot consultar ab profit dita monografia, puig la índole
d'aquest treball no 'ns permet ser mes estensos. Passa-
rém per alt las noticias históricas mes antigas, per
esser unas ja molts sapigudas y esser altres encare
objecte de controversia entre 'ls sabis. Venint sols à
temps mes acostats à nosaltres, recordarém sols que la
Cerdanya fou un comtat infeudat, quals comtes prin-
cipals foren: en 902, Mir; 928, Semiofret; 967, Oliva
Cabreta; 990, Guifred; 1026, Ramón; 1068, Guillém
Ramón; 1095, Guillém Jordá; 1109, Bernat Guillém.
Després passà 'l comtat à la casa de Barcelona en la
persona d' En Ramón Berenguer III.

Los reys d' Aragó, comtes de Barcelona y Cerda-
nya, tingueren en gran predilecció y estima aquella
terra. Lo rey Alfonso I de Catalunya passava 'ls estius
à Hir, capital allavors de la Cerdanya (1) y en tot
temps procuraren tenir dits reys ben defensadas aque-
llas terras, que per esser fronterissas de Fransa y dels
inquiets comtes de Foix tot sovint eran víctimas dels
flagells de la guerra.

Tothom sab que per lo tractat dels Pirineus de 1659
y l' adicional de Llivia de 1660, la Cerdanya fou parti-
da en dos trossos; l' un fou entregat à la Fransa y l'
altre restà per l' Espanya, malgrat l' unitat de rassa,
costúms, llengua y corrents de las ayguas que totes
ellas s' escorran cap à Catalunya, com si encara pro-
testar volguessin d'aquella arbitraria y convencional
avinensa. Mes no obstant ab tot aixó d' haver passat
demunt d'aquell fet mes de dos cents anys, tots los
cerdans en particular y 'ls catalans d' ensà 'ls Pirineus
en general, tenen per germans à tots los los cerdans y
de mes enllà de la ratlla de Fransa; Pus parlan català
Dex los d' gloria.

RIPOLLETENC.

(De La Veu del Vallés.)

(1). Vegis la obra de Mr. Alsri, «Noticias históri-
ques sur les communes du Roussillon», 2.ª série, pàgi-
na 105, «Hir et les Guinguetas».

Las festas d' Ulledecona

Corre 'l Bou

No fa pas molts dias, en un articlet sobre aquesta
població catalana, consignava, y cal que ara ho re-
pateixi pera la bona memoria del lector, que en los
costúms de tots los vehins hi entrava quelcom descone-
gut d' altres encantadas del nostre matèix Primsipal.

Potser degut à tenir tan propet la ratlla divisoria entre
els regnes valencià y català, potser perque Ulledecona
es ó pertany à la provincia de Tortosa quedinhen no es
catalana ni valenciana, la que los favuts com per
aquestas encantadas se 'ls anomena, tingan marcada
afició als bous y sia 'l principal aliciént de las sevas
festas, organizadas en obsequi à son patró San Lyuch,
lo corre 'l bou per los carrers de la població 'ls dos pri-
mers dias, y à la plassa 'ls dos ultims de la festa.

Espectacle es aquest que no te gayre de cult, per no
dir gents, motiva esclats d' entusiasme entre grans
y petits, donas y xicss. Los toreros improvisats son à
dozzenas y qui mes pit té, qui mes valent se mostra
devant la fera (que no mes ne té 'l nom, puig que fins
l' acció de donar colps de cap li manca,) aquell escol-
ta picaments de mans à dotxo y fins en posat ayros se
passeja per lo redondel improvisat.

Tenen de bó aquestas corridas, que si estan d'acar-
tadas las paraulas insultants, los xiulets y las pedras
y botellas, que algunas voltas se sentan y veuen bol-
lar en las passas de Toros, contra aquets que dominan
ciencia y l' art del roreiga, que ab dos cosas es, pera
'l espanyols de sangrecita, laurmacos inclusiu.

Descrit à corre cuyta lo que es corre 'l bou, mirém
ara 'l redondel. La plassa del poble voltada te cara-
falchs, (voldrán dir catafalchs) fets ab tronchs d' ar-
bre y taulons, formán los primers una escala y 'ls ul-
tims la plataforma, que ocupan los espectadors que no
tenen un balcó ó finestra que dongui vistas al redondel,
penjant del últim tronch ó esgrahó, cordas de canem
prou ressistents pera 'l pés de dos ó tres homes; y al
donar eixida al anyell (no li donem el nom de bou) si
aquest surt ab molts peus, los toreros agafats à las cor-
das, s' enfilan per la recta escala mes que depressa, com
ho podria fer un gimnasta, tornant à saltar al pis de
aquella original barrera, quan lo vé següeix camí opo-
sat à las posiciones que nostres andalousos ocupan.

Alguns d' aquets, en sombrero d' ala ampla, gech
de centurias passadas y aixó fa que siga curt, aprofi-
tan lo cansament del bouhet y ab una mulèta de drap
negre, li donan quatre passos en redondo y li senyalan
una superior burchada, (y no esverifica perque 'ls to-
ros de mort son aquí privats com à Fransa,) que faria
aixecar de son assiento à don Modesto de El Liberal ó à
Sobaquillo de El Imparcial de Madrid.

Durant la lidia dels bouets, un tros de catafalch
vingué à terra, trencant un bossi de tauló las camas
à un noyet que contemplava la festa nacional assen-
tat en un bocoy y à un home de edat avançada li serrà
dos dits de la mà.

Peró—vostes creuran que s' va suspendre la fes-
ta?—Cái no senyors, perque son los hospitals y 'ls
mejtes, sino per guardar y curar als invalids, mentres
lo poble soberà fa gatzara y s' diverteix ten com pot.

Y prou de bens, anyells, crastons bouhets y bous,
que 's fa tart y 'l gran Catifa del espay, lo Sol s' ama-
ga avergonyit de que en terra catalana y en un poble
ahont l' agricultor rega ab la seva suhor sa hermosa
y fertil vell, fentse dignes dels demás de sos germans
que emplean la seva activitat en altres cosas mes re-

GUIA DEL PASSATJER

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS

De Reus á Barcelona:
 5:04 m. correo (Per Vilanova y Vilafranca) 1.ª, 2.ª y tercera.
 8:56 m. exprés; primera y segunda dimars, dijous y dissabtes. (Per Vilanova).
 12:11 t. mercaderias, segona y tercera.
 1:57 t. correo (per Vilanova).
 De Barcelona á Reus:
 5:25 m. (per Vilafranca).
 9:46 m. (per Vilanova).
 15:18 t. per idem.
 7:39 t. exprés (dimars, dijous y dissabtes).
 De Reus á Mora:
 9:33 m. — 1:04 t. — 3:40 t. — 7:19 y 9:57 nit.
 De Mora á Reus:
 4:21 m. — 8:00 m. — 12:05 t. — 6:04 t. — 7:36 n.
 De Reus á Tarragona:
 8:30 m. — 9:47 m. — 2 t. — 7:04 t.
 De Tarragona á Reus:
 7:30 m. — 12:25 t. — 4:30 t. — 8:20 n.

ADMINISTRACIÓ D. CORREUS-REUS

Horas d' arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS

De Tarragona, 8:30 m.

De Reus á Lleyda:
 8:40 m. — 5:23 t.

De Lleyda á Reus:
 5:50 m. — 3:50 t.

De Reus á Vimbodí:
 1:28 t. cotxes de 2.ª y 3.^a

De Vimbodí á Reus:
 9:53 m. cotxes de 2.ª y 3.^a

De Tarragona á Valencia:
 9:30 m. y 11:30 n.

De Valencia á Tarragona:
 11 m. y 6:30 t.

De Barcelona (per Tarragona) 5:30 m.
 De id. id. 19:30 t.
 De id. id. 1:30 t.
 De id. ab la correspondencia extranjera (per Picamoixons y descendent de Lleyda) 7:30 t.
 De Madrid y Zaragoza 2:30 n.
 De Lleyda y Huesca 7:30 n.
 NOTA: Los correos para Filipinas sortiran de Barcelona lo 7 y 27 de Noviembre y 15 y 19 de Diciembre del corrent any. Los de Cuba surten d'aquesta Administració lo 7, 17 y 27 de cada mes, correo ordinari.

Altra.—Deu tenirse present que tots los vapors que conduheixen tropas de reforç á Cuba, portant també correo.

SORTIDAS

Pera Barcelona á las 5:00 m.
 Pera id. á las 2:00 t.
 Pera Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens á m.
 Pera id. id. id. (per idem) á las 9:00 t.
 Pera Tarragona, directe á las 7:00 n.
 Pera Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarrassa y saglineas á las 8:00 m.
 Pera Madrid, Saragossa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura á las 1:00 t.
 Los pobles, servits per peatons á las 9:00 m.

NOTA: A la correspondencia dirigida á Teruel, Andalucía y Extremadura, que s' deposita en los buxons després de la sortida del correo de Madrid, se li dona sortida á las 7 de la nit per Tarragona.

Biblioteca Regionalista
Llibreria Regional, carrer de Jesús, 31
SECCIÓ CATALANA

- «Lo Catalanisme», per Valentí Almirall, 10 rals.
- «Quadros», per Emili Vilanova, 2 "
- «La Didax», per Joseph Felin y Codina, 2 "
- «Cartas Andorranas», per Joseph Aladern, 2 "
- «Costums típicas», per id., 2 "
- «Alcover», monografia, per id., 4 "
- «Poesias», per Mabel Maripiel-lo, 2 "
- «Oda á Barcelona», per Jascinto Verdager, 4 "
- «Lo Pi de las tres branques», per id., 2 "
- «L' Aglenya», per Ramon Masfern, 4 "
- «Croniques Pirenencas», per J. Massó Torrents, 12 "
- «La Fada», per id., 4 "
- «Catalunya trilingüe», per J. Casas Carbó, 2 "
- «Anant pel mont», per Santiago Russinyol, 16 "
- «Les Croniques catalanes», per Gabriel Turell, 12 "
- «Obres catalanes», per Joseph Ixart, 20 "
- «Poesias», de Joan Maragall, 8 "
- «Alades», per Emili Guanyabens, 8 "
- «Fructidora», drama, per Ignaci Iglesias, 8 "
- «Montalbar», per Bosch de la Triaxeria, 12 "
- «Quan jo era noy», per A. de Riquer, 20 "

SECCIÓ CASTELLANA

- «España tal cual es», per Valentí Almirall, 4 rals.
- «Patria y Región», per Salvador Golpe, 12 "
- «Un ensayo de Regionalismo», per Joa. Mañé y Flaquer, 2 "

SECCIÓ GALLEGA

- «Odas de Anacreonte», per Florenci Vaamonde, 5 rals.

Ademés estan á la venda diferents obras de celebrats literats catalans, castellans y extranjers.

Administración de Correos de Reus. Sección de Correos. Horario de llegada y salida de correos. Arribadas. De Tarragona, 8:30 m. De Reus á Lleyda, 8:40 m. De Lleyda á Reus, 5:50 m. De Reus á Vimbodí, 1:28 t. De Vimbodí á Reus, 9:53 m. De Tarragona á Valencia, 9:30 m. De Valencia á Tarragona, 11 m. Y 6:30 t.

BANCA HIPOTECARIA D' ESPANYA

Préstams hipotecaris al 5 y 12 per cent d' interés anyal amortisables á March plasso de 5 á 50 anys. Ab garantia de fincas rústicas y urbanas.

Acabadas las anyalitats que s' hagin pactat queda la finca lliure pera l' propietari, sens necessitat de cap gasto, ni tenir allavors que reembolsar cap part del capital.

Ademés, lo Banca, accepta en qualssevol época lo reembols total ó parcial del préstam.

No importa que las fincas estiguin hipotecadas.

No s' admeten préstams inferiors á 5.000 pesetas.

Agent pera la Provincia: D. DANIEL VIRGILI. Quants desitjin proposar operacions, trobaran á dit senyor tots los dilluns en la FONDA DE LONDRES.—REUS.

Societat general de transports maritims á vapor de Marsella

Serveys del mes de Novembre de 1897

LINEA DIRECTA PERA 'L RIO DE LA PLATA

Sortirà de Barcelona lo dia de Novembre directament pera Montevideo y Buenos Aires lo magnífich y ràpit vapor francés

LINEA PERA 'L BRASIL Y RIO DE LA PLATA

Sortiran de Barcelona pera Rio Janeiro, Santos, Montevideo y Buenos Aires los grandiosos y acreditats vapors francesos

lo dia 14 de Novembre lo vapor «Les Andes»

lo dia

Consignataris á Barcelona, RIPOL y C., Plassa de Palacio.—Barcelona.

Administración de Correos de Reus. Sección de Correos. Horario de llegada y salida de correos. Arribadas. De Tarragona, 8:30 m. De Reus á Lleyda, 8:40 m. De Lleyda á Reus, 5:50 m. De Reus á Vimbodí, 1:28 t. De Vimbodí á Reus, 9:53 m. De Tarragona á Valencia, 9:30 m. De Valencia á Tarragona, 11 m. Y 6:30 t.